

Jana Piteková

**TVOJE
EKONOMIE**

Jana PITEKOVÁ

**TVOJE
EKONOMIE**

Opravdu i moje? Samozřejmě, dotýkám se každického dne Tvého života. Jedl jsi dnes už něco? Nebo sis zatím dal jen oblíbenou ranní kávu? Mám radost, pokud máš střechu nad hlavou, oblečení a ... třeba mobil. Tuhle vymoženost neměli lidé po tisíce let. Já, ekonomie, jsem i Tvůj život. Jsem tu pro každého a toužím být milována. Jako máma miluje své dítě.

2024

© Copyright by: Jana Piteková

TVOJE EKONOMIE odborná monografie

Autor: doc. Ing. Jana Piteková, PhD.

Ilustrace: Mária Magdaléna Piteková (13 let)

Překlad: Mgr. Veronika Vaculíková

Recenzenti:

prof. Ing. Ján Košturiak, PhD., podnikateľ a inovátor

(www.kosturiak.com)

Peter Haluštok a Ing. Radovan Ivanko (www.bibliaafinancie.sk)

ISBN: 978-83-8111-329-8 (tlač)

978-80-570-5718-5 (pdf)

978-80-570-5719-2 (epub)

978-80-570-5720-8 (mobi)

Kraków 2023

Vydavateľ:

Towarzystwo Słowaków w Polsce

ul. Św. Filipa 7, 31-150 Kraków

tel. 12 634-11-27

e-mail: zg@tsp.org.pl

www.tsp.org.pl

Tuto knihu věnuji svému manželovi a otci našich čtyř dětí. V tomto roce nám Pán žehná 35. výročí svatby. Michale, moc Tě miluji a děkuji za příklad trpělivé a pokorné lásky.

*„V dobrém úmyslu jsem se jí naučil(a), bez závisti se o ni dělím.“
(Mdr 7, 13)*

„Ekonomii nemusí studovat nikdo, ale žít ji musí každý.“

(Jana
Pitková)

OBSAH

Úvod

Materiál a metodika

Ekonomie je i Tvůj život

Pořádek v ekonomii

A - tržní (ekonomický) koloběh B - finanční trh C - vláda

Člověk, alfa a omega tržního koloběhu

Konečně o vládě ☺

Konkurence - zázračné slovo

Dokonalá konkurence

Nedokonalá konkurence

Elasticita (pružnost) poptávky

Mezní užitek, marginální analýza

Peníze

Úvod do makroekonomie

Proč není moderní makroekonomii ani 100 let?

Agregátní poptávka (AD), agregátní nabídka (AS), hrubý domácí produkt (GDP)

Inflace

Nezaměstnanost

Ekonomický cyklus

Vláda

Jak se stát Goodmanem

Goodmanismus

Ekonomie, proč je válka?

Shrnutí, resp. co mi v knihách ekonomie chybělo

Deset doporučení ekonomie

Závěr

Literatura

Úvod

Kvůli ekonomii jsem málem přišla o svou životní lásku. Až později se mi manžel přiznal, že uvažoval o rozchodu poté, co jsem mu s nadšením řekla, že jsem si při čekání na první rande krátila čas studiem ekonomie. Ano, jako osmnáctiletá jsem se zamilovala nejen do svého manžela, ale taky do ekonomie. Srdeční vztah k ekonomii se zrodil díky učitelům na střední a vysoké škole.

Nerozumíte politice? Pochopte nejdřív ekonomii. Politika je velmi jednoduchá, čitelná, jestliže porozumíte ekonomii. Případá vám, že sledovat méně politiku a zaměřit se víc na ekonomii je jako skočit z deště pod okap? Nedívím se vám. I od svých studentů jsem při osobních rozhovorech slýchala věty typu:

- Ekonomie je jenom teorie, beztak většinu z toho, co se učím, v životě nevyužiju.
- Mikroekonomie a makroekonomie je jenom nutné zlo, kterým musíme projít, abychom se ve vyšším ročníku mohli učit finance, podnikovou ekonomiku, management, marketing, prostě to, co budeme v praxi opravdu potřebovat.
- Když už je to nevyhnutelné, naučíme se všechno, co chcete, jenom ať tam nejsou grafy a příklady na počítání.

Uf, neposlouchalo se mi to dobře, ale беру to jako velkou výzvu. Na mysli mi vytanula slova starozákonního žalmu - „*Okuste a vizte, jak je Hospodin dobrý.*“ Zvu vás k přečtení této knihy - okuste a vizte, jak krásná a smysluplná je ekonomie.

Možná si řeknete, co nového a jiného bych se měl právě v této knize dočíst. Vždyť přece knih o ekonomii jsou stovky, na internetu je dostupných mnoho přednášek, videí, odborných článků. Ano, máte pravdu. Při péči o domácnost a výchově čtyř dětí jsem stihla přečíst jen několik desítek knih o ekonomii. Dlouhá léta jsem nevěděla, čím bych mohla k jejímu vědeckému zkoumání přispět.

Vždyť ani za celý lidský život není možné přečíst to, co už napsali jiní, ne to ještě ekonomii obohatit o něco nového. Proto jsem se věnovala cestovnímu ruchu, který jsem studovala a kterým žiju od narození. Cestovní ruch ovšem v porovnání s ekonomikou považuji „jen“ za oblast podnikání. Vědecky jsem se s ním rozloučila monografií „*Dva světy cestovního ruchu na Slovensku*“ (Piteková, 2022).

Nabízím vám srozumitelné vysvětlení systému, v němž prožije život každý z nás. Zdůrazňuji význam „domácnosti“ jako subjektu ekonomického koloběhu. Domácnosti odpovídají na otázku „co“ vyrábět svými peněžními hlasy. V každé domácnosti tři kouty ze čtyř prý drží žena. Ale 99 % autorů knih o ekonomii jsou muži. Rozumím tomu. Je to příliš náročná a rozsáhlá věda na to, aby se jí dalo dostatečně věnovat při péči o ty tři ze čtyř koutů domácnosti. Proto taky píšu tuto knihu ve zralém věku, kdy je nejmladšímu ze čtyř dětí už třináct let a je relativně samostatné.

Do ekonomie jsem se snažila vložit citlivé mateřské srdce. Mateřské srdce, které dává život a vychovává dítě. Dítě, ze kterého bude jednou dospělý člověk a bude dělat každý den ekonomická rozhodnutí.

Materiál a metodika

Základním materiálem jsou vědomosti a zkušenosti získávané třicet let. Každý rok působení na vysoké škole a přednášení ekonomie mi dal něco nového. Mnohokrát mě právě v průběhu přednášky napadla logická propojení naučených teoretických poznatků. Jak jsem dozrávala coby manželka a matka dvou, tří, čtyř dětí, tak se v mé mysli postupně ukládaly souvislosti praktického života a ekonomické teorie. Každý rok jsem si při přípravě na jednotlivá a stále se opakující témata ekonomie říkala, jak jen jsem mohla před rokem být tak hloupá a nerozumět tak samozřejmým věcem. Pokorně přiznávám, že ani dnes mnohým věcem nerozumím a nedokážu je pochopit nebo vysvětlit.

Základní metodou ekonomie je vědecká abstrakce, tedy způsob, jak vědci zjednodušují věci. Snažila jsem se podle nejlepšího vědomí a svědomí abstrahovat od nepodstatných věcí, ale zároveň respektovat systém. Systematický přístup zkoumání a historicko-logická metoda jsou pro mě prostředkem k zjednodušení a srozumitelnému vysvětlení ekonomie. Využívám metodu pozorování a empirie (zkušenosti) z pohledu všech tří základních subjektů tržního mechanismu. Z pohledu domácnosti - jako manželka a matka čtyř dětí, podniku - jako živnostnice poskytující ubytování v soukromí, a také z pohledu státu - jako mnohaletý zaměstnanec veřejné vysoké školy. Analýza jednotlivých jevů a syntéza poznatků vytvořily prostor pro pochopení fungování systému, který je základním předmětem zkoumání ekonomie.

Už čtyři století před Kristem psal Aristoteles údajně dva druhy knih - pro laickou veřejnost a pro odbornou veřejnost. Tvoje ekonomie patří do první skupiny, je psaná i pro Tebe, pokud Ti je 13 - 89 let. Ještě než jsem tento text předložila recenzentům, přečetla si knihu naše třináctiletá dcera (ilustrátorka knihy) a 89-letý manželův strýc, MUDr. Alexander Pitek, který žije od roku 1968 ve Švýcarsku. Čekala jsem na zpětnou vazbu, jestli napsanému textu rozumí. Vzorek jsem rozšířila o sousedy, svoji kadeřnici, neekonomy a další „běžné lidi“. Pochopili význam ekonomie, pochopili smysl jejího studia a pro mě to byl signál, že můžu knihu vydat. Samozřejmě, předtím ještě prošla recenzním posouzením, protože i když je

psaná pro laiky, k „zamilování se“ do ekonomie musí být pravdivá, autentická a správná.

Využívám prvky beletrie, humorného nadhledu i osobní přístup. Mikroekonomie (chování jednotlivce, domácnosti, podniku) je přirozeně víc, protože ji svým chováním, rozhodováním a činy můžeme bezprostředně ovlivňovat každý den. Makroekonomii ne, protože běžný člověk má na makroekonomickou stabilitu vliv minimální. Je ovšem dobré rozumět makroekonomickým souvislostem - kdyby už kvůli ničemu jinému, tak kvůli nestresování se z věcí, které neovlivním, nezměním a nestojí za to, abych jimi marnila čas.

V rámci mikroekonomie věnuji více pozornosti chování domácností než podnikům - protože každý z nás je součástí nějaké domácnosti, ale ne každý, resp. mnohem méně lidí je součástí soukromých podniků.

Dávám přednost používání jednoduchých a pro širokou veřejnost srozumitelných ekonomických kategorií - trh zboží (místo trh statků a služeb, resp. trh výrobků a služeb) a trh práce (místo trhu práce, půdy a kapitálu, trhu výrobních faktorů, trhu inputů nebo výrobních činitelů). Vzhledem k tomu, že se 80 - 90 % lidí žíví prioritně prací, tento výrobní faktor bude dominantní. Pokročilá makroekonomie využívá pro odvozování křivky agregátní nabídky pouze trh práce. Tuto abstrakci velmi ráda využiji.

Tahem na hlubinu víry je Písmo svaté, tahem na hlubinu ekonomie je dílo Adama Smithe „*Bohatství národů*“ (1776). Když si tuto devítisetstránkovou knihu prolistujete, nenajdete v ní žádný graf, ani příklad. Inspiruji se tedy a splním zbožné přání mnohých. V *Bohatství národů* najdete jen jednu rozsáhlejší tabulku, která mapuje rentu (cenu půdy při pronájmu) a ceny pšenice. V monografii bude také pouze jedno schéma - koloběh trhu - jako klíč k pochopení ekonomie.

Adam Smith mě inspiroval i v uceleném pohledu na ekonomii. Trh zboží vysvětluje souběžně s trhem práce, mikroekonomii současně s makroekonomií, dokonalou konkurenci s nedokonalou atd. Abychom se v tomto rozsáhlém světě ekonomie neztratili, je nutné si udělat hned v prvních kapitolách pořádek. To mi v učebnicích ekonomie chybělo.

Jako jsou domácnosti a podniky tvořeny lidmi a jejich vzájemnými vztahy, i ekonomický systém závisí na konkrétních rozhodnutích

konkrétních lidí. Alfou a omegou ekonomie je člověk. **Obyčejný
dobrý člověk. Goodman, maskot této knihy.**

